

بانکداری الکترونیکی و کاربرد کارتهای بانکی در بهبود عملکرد بانک

دکتر رسول برادران حسن زاده^۱

دکتر ناصر پور صادق^۲

لیلا شکوری ملکی^۳

چکیده

این مقاله در صدد یافتن میزان تاثیر کارتهای بانکی در بهبود عملکرد بانک است. بانکداری الکترونیکی را می‌توان استفاده و نمایش تکنولوژیهای گوناگون و متفاوت خدمات و گسترش ماشینهای خودپرداز و ارائه مستقیم صورت حساب پرداخت اتوماتیک و انتقال الکترونیکی وجوده و بانکداری خانگی تعریف کرد. یکی از ابزارهای انتقال الکترونیکی وجوده که در تجارت الکترونیکی از اهمیت خاصی برخوردار است، کارتهای بانکی می‌باشد. مقاله حاضر در جستجوی یافتن میزان تاثیر کارتهای بانکی در بهبود عملکرد بانک ملی استان آذربایجانشرقی است. که با استفاده از اسناد و مدارک و نظر سنجی از مشتریان (دارندگان ملی کارت) در استان آذربایجانشرقی صورت پذیرفت. برای مشخص شدن مسیر کار مبانی نظری مختلفی که می‌توانست در این تحقیق به ما کمک کند، مورد مطالعه قرار گرفت و

- استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز (DRH313@GMAIL.COM)

- استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب

- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملکان

در نهایت تاثیر کارتهای بانکی مورد بررسی قرار گرفت. و مشخص گردید که استفاده از کارتهای بانکی در افزایش رضایت و احساس امنیت مشتریان بانک و سودآوری بانک موثر می باشد. همچنین بین تعداد کارتهای بانکی و افزایش تراکنشهای انتقالی توسط پایانه های نقطه فروش و تراکنشهای اصلاحیه ، برداشت و انتقالی توسط خودپردازها ارتباط مستقیم وجود دارد

واژه های کلیدی:

عملکرد بانک ، بانکداری الکترونیکی کارتهای بانکی، کارتهای اعتباری

مقدمه

استفاده از کارتهای بانکی یکی از ابزارهای بانکداری الکترونیکی است که موجبات تسهیل در ارائه وجوه نقد و سرعت انتقال وجوه و همین طور دقت و کاهش حجم عملیات مربوط به ارائه پول را فراهم می آورد اصلاحات ساختاری در بخش های واقعی و مالی اقتصاد ایران و بانکهای کشور در بر دارنده مولفه های گوناگونی است. به نظر می رسد شناسایی عوامل بهبود عملکرد در نظام بانکی می تواند پیش نیازی برای ایجاد تحول در نظام بانکداری ایران باشد. از آنجاییکه در سازمانها به بهبود عملکرد و رشد آن ، چندان پرداخته نشده و از طرفی استفاده از ابزار مناسب برای کاهش حجم کار و شناسایی و ارضاء نیازهای مشتریان به خوبی صورت نمی گیرد، چنین به نظر می آید که شناخت و به کارگیری ابزار مناسب در بانکها با توجه به پولی شدن اقتصادها و پیشرفت های علمی در زمینه تجارت الکترونیک می تواند گام موثری در این زمینه باشد. که با استفاده از آن بتوان در زمانهای مختلف ، تغییرات به وجود آمده در میزان رضایت و احساس امنیت مشتریان و همین طور سودآوری بانک را مورد بررسی و سنجش قرار داد.

«بانکداری الکترونیکی را می‌توان استفاده و نمایش تکنولوژیهای گوناگون و متفاوت خدمات و گسترش ماشینهای خودپرداز وارائه مستقیم صورت حساب پرداخت اتوماتیک و انتقال الکترونیکی وجود^۱ و بانکداری خانگی تعریف کرد» (ام. کلدن اسکای، ۱۴۰۴). «در انتقال الکترونیکی وجود یک وظیفه مهم وجود دارد و آن امکان دسترسی سریع و پیوسته به وجوده می‌باشد» (مجتبه و حسن زاده، ۱۳۸۴، ۲۱۲). «مطالعات زیادی جهت نشان دادن قسمتهای سودآور و قابلیت سوددهی بانکداری پیوسته الکترونیکی صورت گرفته است» (پیکارانن، کارجامو تو و پانیلا، ۲۰۰۴، ۲۲۵). «امروزه به لحاظ شرایط داخلی و موقعیت بین المللی نظام جمهوری اسلامی ایران ضرورت تحول در نظام بانکهای دولتی کشور بیش از هر زمان دیگر ملموس و قطعی می‌باشد. لازم است با توجه به نقشی که یک نظام بانکی شایسته و کارآمد در تحقق برنامه‌های توسعه دارد به عنوان یکی از اساسی‌ترین برنامه‌های توسعه کشور به آن توجه شود» (الوانی و ریاحی، ۱۳۸۴، ۲۰). با پولی شدن اقتصادها اهمیت و نقش سیاستهای پولی، ارزی در بانکداری کشورها روزافزون گردیده است بانکداری به جهت نقشی که در هدایت نقدینگی و خلق اعتبار در جامعه دارد حائز اهمیت می‌باشد. «بانکها و برخی از موسسات مالی و اعتباری در سالهای اخیر مبادرت به صدور کارت‌های اعتباری نموده‌اند که این کارت‌ها نیز به نوبت خود یک نوع پول آفرینی محسوب می‌شوند. از آنجائیکه مردم علاقه‌مند به ذخیره پولی هستند که در مقابل خطرات مصون باشد و از طرف دیگر بانکدار؛ سلامت، راحتی، سهولت انتقال و خدمات دفترداری را با هزینه بسیار کم و یا بدون هزینه برای آنها فراهم می‌نماید. لذا «کارت پول یا کارت بانکی از حدود ۵۰ سال پیش متداول شد. و هدف اصلی و اولیه از ایجاد کارت پول، جایگزین کردن آن به جای سکه و اسکناس بوده تا امنیت جانی و مالی صاحبان آن فراهم شود و کاستن

---

^۱-EFT

از هزینه های واحدهای تحويل و نگهداری و... در بانکها بوده و است. بنابراین عملکرد مطلوب و مورد انتظار بانک منوط به ایجاد محیطی است که در خور آن بوده و مدیران متولی و مسئول آن می باشند. به کارگیری ابزار مناسبی همچون کارتهای بانکی به دلیل مزایایی چون کاستن از زمان انتظار و سرعت در نقل و انتقال وجهه در کنار روند رو به رشد فناوری، تشکیل مفهومی در برگیرنده پول مجازی، با استفاده از ابزار الکترونیکی، باعث پیدایش تحولی در صنعت بانکداری و گرایشی با عنوان تجارت الکترونیکی گردیده است «تجارت الکترونیک شامل تمام فرمهای مبادلات تجاری و بازرگانی از قبیل خرید و فروش کالا و خدمات به کمک ابزار الکترونیکی همچون تلفن، تلویزیون، کامپیوتر و اینترنت و... می باشد» (مطلوب میان، ۲۰۰۴).

«توسعه فزاینده سیستم مالی در کشورهای در حال توسعه و گسترش روزافزون بانکهای تجاری و سازمانهای بیمه و موسسات پرداخت کننده مستمری فضای رقابتی خاصی را پیش روی سازمانها قرار داده است» (بهمن پور، ۲۰۰۳). «پس با شناخت نیازها و انتظارات مشتریان محیط کار و دیگر عوامل موثر بر رفتار مشتریان و کارکنان می توان کارایی و اثر بخشی را معنا کرد و بهبود عملکرد را عینیت بخشد» (کردنائیچ و دلخواه، ۱۳۸۳). «با توجه به اینکه در هر بانکی سیستم بانکداری مسئول پیگیری و تخمین بهره و سرمایه گذاری دارائیهای مشتریان در یک مکان مطمئن، می باشد به نحوی که بالاترین میزان رضایت مشتریان بانک را به دنبال داشته باشد. و چنین عملکردی مستلزم استفاده از ابزار مناسب می باشد» (ابراهیمی، ۲۰۰۲). لذا در تحقیق حاضر برای بررسی تاثیر استفاده از کارتهای بانکی بر بهبود عملکرد بانک و تعیین ابعاد بهبود عملکرد تنها سه جنبه سودآوری، رضایت مشتری، و احساس امنیت مشتریان بانک برای بهبود عملکرد که در راستای اهداف ارائه کارتهای بانکی در نظر گرفته شده است.

مرواری بر ادبیات پژوهش

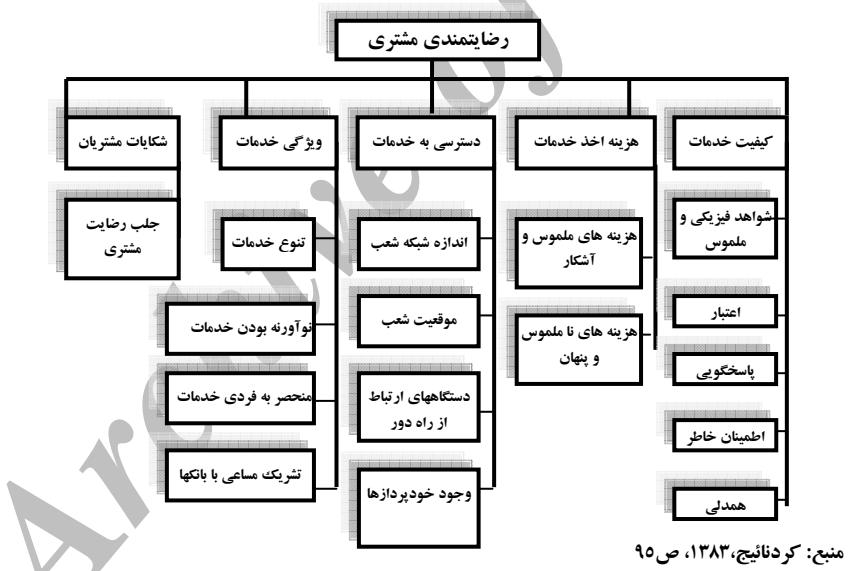
بانکهای کشور در واقع تا حدود زیادی انگیزه‌های سودآوری را از دست داده‌اند و به دلیل مداخلات دولت و تسهیلات تکلیفی و ترجیحی در زمینه سیاستها دچار انفعال شده‌اند. و استمرار اعمال سیاستها و تخصیص منابع از بالا، باعث گردیده که بانکها توجه کافی به تحلیل و آنالیز ریسکهای بازار و مدیریت و تنوع بخشیدن به پرتفوی خود را نداشته باشند» (رسول اف و دیگران، ۱۳۸۳، ۲). «تغییرات زندگی از حالت ایستا و پایداری برخوردار نبوده و از ضروریات طبیعی هرسازمانی سازگاری با تغییرات محیطی و توجه بیش از بیش به کنترل نیازهای نیروی انسانی و بهبود عملکرد سازمان است و این مهم ایجاب می‌کند.

که به عملکرد سازمان توجه بیشتری گردد» (حقیقی، ۲۰۰۰). «هدف اولیه از ایجاد کارتهای بانکی تأمین امنیت جانی و مالی دارندگان آن، (رضایت دارندگان کارت) و کاستن از هزینه‌های واحدهای تحويل و نگهداری و... در بانکها(سودآوری) عنوان گردیده است» (سفیدگران، ۱۳۸۶) رضایت مشتری میزان مطلوبیتی است که مشتری به خاطر ویژگیهای مختلف کالا کسب می‌کند و منبع سودآوری و دلیلی برای ادامه فعالیت سازمان است. هدف از سنجش رضایتمندی مشتری آوردن بازخوری از عملکرد شرکت به منظور اداره فعالیتهای شرکت به نحوی است که روابط بلند مدت با مشتریان مدنظر باشد» (کردنائیج، ۱۳۸۳، ۸۳). «به مجموعه‌ای از باورهایی که به منظور به وجود آوردن شرکت سودآور منافع مشتری را نسبت به سایر استفاده کنندگان همچون مالکان سازمان و کارکنان و مدیران در سطوح بالاتری از اهمیت قرار می‌دهد مشتری مداری گویند» (دشپاند، فارلی و وبستر، ۱۹۹۳، ۲۵).

از آنجاییکه چارچوب نظری الگویی است که محقق بر اساس آن درباره روابط بین عواملی که در ایجاد مساله مهم تشخیص داده می‌شود، نظریه پردازی می‌کند. «بر اساس تقسیم‌بندی که مورد توافق توفیر و همکارانش است مدل‌های سنجش به دو نوع عینی و ذهنی تقسیم‌بندی می‌شوند الگوهای عینی از شاخصهایی

مانند سهم بازار ، سود سالانه و ... استفاده می کنند و الگوهای ذهنی بر اساس سطح رضایتمندی نیازهای مشتریان شکل می گیرند. این الگوها رویکردی از رضایتمندی مشتریان را ارائه می دهند که به ادراک مشتریان نزدیک است» (کردنائیج، ۱۳۸۳).

به منظور سنجش عملکرد بانک و رضایتمندی مشتری و شاخصهای کلیدی تعیین کننده آن در صنعت بانکداری ابتدا کلیه مولفه ها و معیارهای کلیدی مورد مطالعه قرار گرفت و سپس با الهام از الگوهای مذکور الگوی سنجش رضایتمندی مشتریان و شاخصهای تعیین رضایتمندی مشتریان در صنعت بانکداری که توسط کردنائیج و دلخواه ارائه شده بود، برای صاحب نظران خبره ارسال و پس از جرح و تعدیل و حذف شاخص هزینه اخذ خدمات و اضافه نمودن شاخص سودآوری با چهار شاخص فرعی در راستای اهداف ارائه کارتهای بانکی مدل تحلیلی پژوهش به صورت شکل ۲ ارائه گردید. لذا در تحقیق حاضر برای بررسی تاثیر استفاده کارتهای بانکی بر بهبود عملکرد بانک و تعیین ابعاد بهبود عملکرد تنها سه جنبه سودآوری، رضایت مشتری، و احساس امنیت مشتریان بانک برای بهبود عملکرد که در راستای اهداف ارائه کارتهای بانکی در نظر گرفته شده است.

متداولوژی و روش انجام کار

روش تحقیق: تحقیق حاضر از حیث هدف کاربردی بوده و از نظر جمع آوری اطلاعات از نوع تحقیقات اسنادی - پیمایشی است بنابراین جمع آوری اطلاعات و داده‌ها از طریق بررسی کتاب‌ها و مدارک و اسناد دریافتی مرتبط با میزان تراکنشهای صورت گرفته توسط پایانه‌های نقطه فروش و خودپردازها صورت گرفته است. تحقیق حاضر از نوع اسنادی - پیمایشی بوده و برای بدست آوردن اطلاعات لازم در تحقیق از مطالعات کتابخانه‌ای، پرسشنامه و اسناد و مدارک دریافتی از اداره مرکزی بانک ملی و فیش برداری (جهت تهیه مبانی نظری تحقیق)، داده‌های مورد نیاز تحقیق حاضر گردآوری شده است.

اهداف تحقیق

۱. تعیین میزان رابطه بین کارتهای بانکی و سودآوری بانک ملی استان آذربایجانشرقی
۲. تعیین میزان تاثیر کارتهای بانکی در افزایش رضایت مشتریان بانک ملی استان آذربایجانشرقی
۳. تعیین میزان تاثیر کارتهای بانکی در افزایش احساس امنیت مشتریان بانک ملی استان آذربایجانشرقی

سوالات تحقیق

سوال اصلی: استفاده از کارتهای بانکی به چه میزان بر عملکرد بانک ملی استان آذربایجانشرقی تاثیر دارد؟

سوالات فرعی:

بین استفاده از کارتهای بانکی و سودآوری بانک ملی استان آذربایجانشرقی به چه میزان رابطه وجود دارد؟

استفاده از کارتهای بانکی به چه میزان بر رضایت مشتریان بانک ملی استان آذربایجانشرقی تاثیر دارد؟

استفاده از کارتهای بانکی به چه میزان بر احساس امنیت مشتریان بانک ملی استان آذربایجانشرقی تاثیر دارد؟

فرضیه‌های تحقیق

۱. بین استفاده از کارت‌های بانکی و سودآوری بانک ملی استان آذربایجانشرقی رابطه وجود دارد.

۲. استفاده از کارت‌های بانکی در افزایش احساس امنیت مشتریان بانک ملی استان آذربایجانشرقی موثر است

۳. استفاده از کارت‌های بانکی در افزایش رضایت مشتریان بانک ملی استان آذربایجان شرقی موثر است

۴. متغیرهای تحقیق

۵. متغیر مستقل: استفاده از کارت‌های بانکی

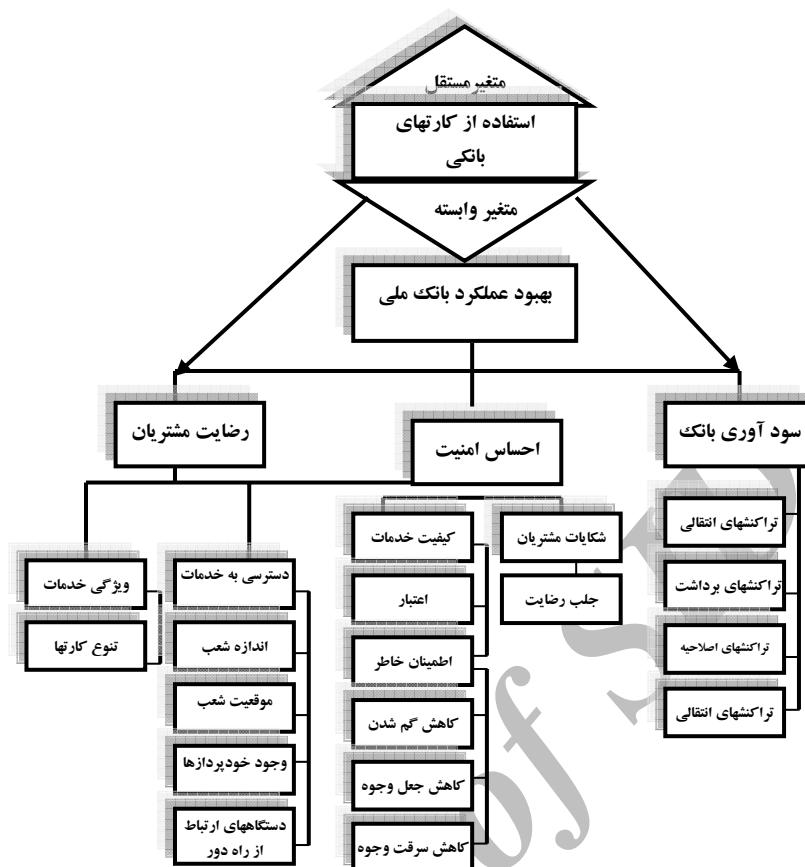
۶. متغیر های وابسته: سودآوری بانک، رضایت و احساس امنیت مشتری

تعریف عملیاتی متغیرها

جدول ۱: تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

مفهوم	ابعاد	شاخصها
سود آوری بانک	سود آوری بانک	افزایش تراکنشهای انتقالی توسط دستگاههای POS و ATM افزایش تراکنشهای برداشت و اصلاحیه توسط ها
رضایت مشتری	دسترسی به خدمات: اندازه شب: افزایش سرعت انتقال وجهه موقعیت شب: کاهش حجم مسافرنمای درون شهری در طول هفت وجود خودپردازها: دسترسی در هر ساعت از شبانه روز به وجه نقد دستگاههای ارتباط از راه دور: کاهش زمان در صفحه ایستادن مشتری ویژگی خدمات: تنوع خدمات: تنوع کارت‌های بانکی	
احساس امنیت مشتری	کیفیت خدمات: اعتبار: بانک خدمت را به محض درخواست مشتری بدون خطا انجام دهد کاهش احتمال گم شدن وجهه نقد اطمینان خاطر: کاهش احتمال جعل وجهه نقد کاهش احتمال سرقت وجهه نقد شکایات مشتریان: جلب رضایت مشتریان: از نقطه نظر رسیدگی به شکایات	

شکل ۲: مدل تحلیلی تحقیق

قلمرو تحقیق

۱- قلمرو موضوعی: قلمرو موضوعی این تحقیق یافتن میزان تاثیر کارت‌های بانکی در بهبود عملکرد بانک ملی استان آذربایجان شرقی بر اساس شاخصهای سودآوری بانک، رضایت و احساس امنیت مشتریان بانک می باشد.

۲- قلمرو مکانی: قلمرو مکانی این تحقیق کشور ایران، بانک ملی استان آذربایجان شرقی می باشد.

۳- قلمرو زمانی: محدوده زمانی این تحقیق حدوداً ۶ ماه می باشد که از اسفند ماه ۱۳۸۶ شروع و تا مرداد ماه ۱۳۸۷ خاتمه می یابد.

تعريف و تعیین جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش کلیه مشتریان (دارندگان ملی کارت) بانک ملی ایران در استان آذربایجانشرقی است که در زمان انجام پژوهش به شب بانک ملی (در استان آذربایجانشرقی) مراجعه کرده اند. و با توجه به اسناد دریافتی از اداره مرکزی بانک ملی دارندگان ملی کارت در استان در طی سال مالی ۱۳۸۶، ۱۴۶۱۷۳ نفر بوده است.

نمونه‌آماری و روش نمونه‌برداری

از آنجائیکه در این پژوهش ابزار جمع‌آوری اطلاعات (فرضیه ۲ و ۳) پرسشنامه می‌باشد، لذا کسانی که پرسشنامه تحقیق را تکمیل و اعاده فرمودند جزء نمونه‌آماری این پژوهش واقع شدند. شعبی از کل جامعه که تمامی شب از احتمال انتخاب مساوی به عنوان عضوی از نمونه برخوردار بودند، به صورت تصادفی انتخاب و پرسشنامه تحقیق در بین مشتریان آنها به صورت تصادفی طبقه‌ای نسبتی توزیع گردید. آزمودنیهای این پژوهش از بین مشتریان بانک ملی (دارندگان ملی کارت) در شهرستانهای مراغه، بناب، ملکان، عجب‌شیر، تبریز بانک ملی استان آذربایجان‌شرقی و سایر مشتریان از بین دارندگان ملی کارت (بانک ملی) که در مورخه ۱۳۸۷/۴/۱۹ در شب بانک حضور داشتند انتخاب شدند؛ ابتدا تعداد کل کارتهای صادره در هر شهر بر تعداد کل کارتهای صادره در طی یک سال (۱۳۸۶) در کل استان تقسیم گردید تا نسبتهای دارندگان کارت در هر شهرستان مشخص گردد. با توجه به نسبتهای بدست آمده از بین ۶۸۸ پرسشنامه در مرحله اول تعداد ۴۳۳ پرسشنامه به هر کدام از شهرها به ترتیب مشخص شده تخصیص داده شد. سپس ۲۴۵ پرسشنامه باقی مانده نیز به همان ترتیب قبلی و بر اساس نسبتهای بدست آمده بین دارندگان ملی کارت تقسیم گردید و سپس با تعداد پرسشنامه‌های قابل توزیع در هر شهرستان مرحله اول جمع گردید. در نهایت تعداد پرسشنامه‌های قابل توزیع در هر شهرستان استان مشخص گردید. ۵۳۰ پرسشنامه در شب بانک ملی در تبریز و ۶۸ در مراغه،

۴۴ در بناب، ۲۵ در ملکان، و ۲۱ پرسشنامه در عجب شیر توزیع گردید، و کلاً پرسشنامه تحقیق، در بین ۶۸۸ نفر از مشتریان (دارندگان ملی کارت) توزیع گردید ۳۶۰ نفر از آن تعداد پرسشنامه تحقیق را تکمیل و اعاده فرمودند و بدین ترتیب ملاحظه می‌شود توزیع پرسشنامه تحقیق بین مشتریان بانک ملی استان آذربایجان شرقی عملاً به طور تصادفی طبقه‌ای نسبتی صورت گرفته است.

روایی و پایایی ابزار اندازه گیری

روایی ابزار اندازه گیری یعنی «وسیله اندازه گیری بتواند همان ویژگی را اندازه بگیرد که برای آن ساخته شده است و نه چیزی دیگر را» (رمضانی، ۱۳۷۸، ۱۳۸). به عبارت دیگر آیا سوالات پرسشنامه در راستای اهداف و فرضیه‌های تحقیق تنظیم شده‌اند و آیا سوالات همان چیزی را که در فرضیه‌ها مورد نظر است می‌سنجد؟ به بیان دیگر آیا چیزی را که می‌خواهیم اندازه بگیریم اندازه می‌گیریم؟ قبل از استفاده از پرسشنامه به صورت نهایی باید از روایی و پایایی آن اطمینان حاصل کرد برای تعیین روایی پرسشنامه از روش صوری استفاده گردید، بدین منظور ابتدا پیش نویس سوالات در اختیار ۵ تن از افراد صاحب نظر و خبره قرار گرفت و پس از بحث و گفتگو تغییرات لازم در سوالات اولیه به عمل آمد، به نحوی که در پایان همگی به همراه محقق در روایی محتوای سوالات به توافق رسیدند و نهایتاً به نظر استاد راهنمای رسید و پس از به کار گیری نظرات اصلاحی ایشان پرسشنامه جدید تنظیم گردید. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه، ابتدا پرسشنامه به طور آزمایشی بین ۲۰ نفر افراد نمونه آماری توزیع و بعد از جمع آوری جواب هر سوال به صورت جداگانه مورد بررسی قرار گرفت و درصد پاسخ برای هر سوال محاسبه گردید، اولاً درصد جوابهای بدست آمده بالای ۹۵٪ اندازه نمونه ثانیاً سوالی مشاهده نگردید که اکثر گروه ۲۰ نفری به آن پاسخ نداده باشند و یا به طریقی پاسخ داده باشند که انتظار آن نمی‌رفت نکته نظرات اعضای نمونه فوق به استاد راهنمای ارجاع و اصلاحاتی در جهت رفع نکات مبهم به عمل آمد. البته پس از اجرای آزمایشی پرسشنامه جوابها با

استفاده از روش آلفای کرونباخ (نرم افزار SPSS) که یک ابزار مطمئنی جهت تعیین پایایی پرسشنامه می باشد بررسی گردید و با استفاده از نتایج بدست آمده روش آلفای کرونباخ (نرم افزار SPSS) مشاهده گردید که پایایی پرسشنامه بیش از ۹۴٪ بوده یعنی ۰/۹۴۷ می باشد. بدین ترتیب در راستای تعیین روایی و پایایی پرسشنامه اطمینان بیشتری حاصل گشت. روایی و پایایی پرسشنامه مورد تائید قرار گرفت.

جدول (۲) : محاسبات مربوط به پایایی پرسشنامه

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items	Mean	Std. Deviation	N
.947	.947	2	37.70	6.165	20

نمره سوالات زوج هر پاسخگو	نمره سوالات فرد هر پاسخگو	Mean	Std. Deviation	N
	38.50	6.517	20	

ابزار اندازه گیری و روش جمع آوری اطلاعات

پرسشنامه ای حاوی ۲۰ سوال که در آن از مشتریان بانک ملی (دارندگان ملی کارت) استان آذربایجانشرقی خواسته شده تا نظر خود را در مقابل هر سوال به صورت یک مقیاس درجه بندی (بر اساس طیف لیکرت) از خیلی کم تا کم و متوسط و زیاد و خیلی زیاد مشخص کنند. ابزارهای اندازه گیری فرضیه های ۲ و ۳ این پژوهش هستند. برای اندازه گیری فرضیه اول از روش اسنادی استفاده شده که اسناد و مدارک مربوط به آن از اداره مرکزی بانک ملی استان آذربایجانشرقی دریافت گردیده است.

روش تجزیه تحلیل داده ها

برای آزمون فرضیه های (۲) و (۳) از آزمون کای دو و برای آزمون فرضیه (۱) از آزمون همبستگی پرسون استفاده شده به طوریکه ضریب همبستگی پرسون برای هر کدام از متغیرهای موجود در شاخصهای فرضیه اول به صورت جداگانه محاسبه شده و وجود همبستگی مستقیم در هر کدام از آنها با سطح معنی دار ۰/۰۵ (درجه اطمینان ۹۵٪) برای اثبات و یا رد فرضیه ها استدلال کرده ایم.

آزمون فرضیه اول

نتایج بررسی داده‌های متغیرهای سودآوری با استفاده از همبستگی پیرسون

فرضیه اول: بین استفاده از کارت‌های بانکی و سودآوری بانک رابطه وجود دارد.

در این پژوهش تاکید و تمرکز محقق برای آزمون فرضیه اول (سودآوری بانک) بیشتر بر وجود همبستگی بین تعداد کارت‌های صادره و تراکنشهای انتقالی و برداشت و اصلاحیه صورت گرفته توسط دستگاههای پوز و خودپردازها بوده است. همانگونه که در جدول شماره (۲) مشاهده می‌شود بیشترین ضریب همبستگی مربوط به تراکنشهای انتقالی توسط دستگاههای پوز (۰/۶۱۱) می‌باشد.

جدول (۲). ضریب همبستگی پیرسون هر کدام از تراکنشهای صورت گرفته با تعداد کارت‌های صادره

مبلغ تراکنشی اصلاحیه	مبلغ تراکنشی انتقالی	مبلغ تراکنشی برداشت ملی کارت	مبلغ تراکنشی pos	تعداد کل کارت صادر شده		
.368(**)	.325	.537(**)	.611(**)	1	Pearson Correlation	تعداد کل کارت‌های صادر شده
.004	.028	.000	.000	106	Sig. (2-tailed)	
61	61	61	50		N	
-.001	.120	.036	1	.611(**)	Pearson Correlation	تراکنشهای مبلغ pos
.995	.500	.838			Sig. (2-tailed)	
34	34	34	50		N	
						برداشت مبلغ تراکنشهای ملی کارت
.656(**)	.320(*)	1	.036	.537(**)	Pearson Correlation	مبلغ تراکنشهای انتقالی
.000	.011	61	.838	.000	Sig. (2-tailed)	
61	61	61	34	61	N	
.261(*)	1	.320(*)	.120	.325	Pearson Correlation	مبلغ اتراکنشهای اصلاحیه
.041		.011	.500	.028	Sig. (2-tailed)	
61	61	61	34	61	N	
1	.261(*)	.656(**)	-.001	.368(**)	Pearson Correlation	
	.041	.000	.995	.004	Sig. (2-tailed)	
61	61	61	34	61	N	

جدول (۳). ضریب همبستگی اسپرمن هر کدام از تراکنشهای صورت گرفته با تعداد کارتهای صادره

مبلغ تراکنشهای اصلاحی	مبلغ تراکنشهای انتقالی	مبلغ تراکنشهای برداشت ملی کارت	مبلغ تراکنشهای pos	تعداد کل کارت صادر شده		تعداد کل کارت صادر شده	Spearman's rho
.586(**)	.435(**)	.566(**)	.643(**)	1.000	Correlation Coefficient		
.000 61	.000 61	.000 61	.009 50	.	Sig. (2-tailed) N		
.200	.628(**)	.382(*)	1.000	.643(**)	Correlation Coefficient	pos	
.256 34	.000 34	.026 34	.	.009 50	Sig. (2-tailed) N	تراکنشهای مبلغ	
.847(**)	.825(**)	1.000	.382(*)	.566(**)	Correlation Coefficient	برداشت مبلغ	
.000 61	.000 61	.	.026 34	.000 61	Sig. (2-tailed) N	تراکنشهای ملی کارت	
.735(**)	1.000	.825(**)	.628(**)	.435(**)	Correlation Coefficient	مبلغ تراکنشهای انتقالی	
.000 61	.	.000 61	.000 34	.000 61	Sig. (2-tailed) N		
1.000	.735(**)	.847(**)	.200	.586(**)	Correlation Coefficient	مبلغ تراکنشهای اصلاحی	
.	.000 61	.000 61	.256 34	.000 61	Sig. (2-tailed) N		

تحلیل شاخص اول سودآوری

- ۱) H_0 : بین استفاده از کارتهای بانکی و افزایش تراکنشهای برداشت توسط ATM ها رابطه وجود ندارد.
- H_1 : بین استفاده از کارتهای بانکی و افزایش تراکنشهای برداشت توسط ATM ها رابطه وجود دارد.

$$2) \left\{ \begin{array}{l} r_{x,y} = \frac{\sum xy}{N S_x S_y} \\ df = n - 2, df = 61 - 2 = 59 \end{array} \right.$$

$$3) \left\{ \begin{array}{l} \alpha = 0.05 \\ r(0.05, 59) = 0.252 \end{array} \right.$$

$$V = (r_{x,y})^2 \cdot (100) \longrightarrow V = (0.537)^2 \cdot (100) = 28.83$$

۴) چون $r = 0.252$ پس اختلاف بین دو نسبت قابل توجه و معنی دار می باشد و نمی توان این اختلاف را به تصادف نسبت داده و از آن صرف نظر نمود، و در نتیجه فرض H_0 با سطح معنی دار ۰.۰۵ مردود و فرض H_1 با احتمال ۰.۹۵ پذیرفته می شود. و این بررسی با درجه اطمینان ۰.۹۵ نشان می دهد که بین استفاده از کارت‌های بانکی و افزایش تراکنشهای ATM برداشت توسط ATM ها رابطه وجود دارد و بین تراکنشهای صورت گرفته توسط ATM ها و میزان کارت‌های صادره رابطه مستقیم وجود دارد. با توجه به ضریب تعیین ۲۸.۸۳٪ از کل واریانس کارت‌های صادره ناشی از تراکنشهای برداشت توسط ATM ها می باشد.

تحلیل شاخص دوم سودآوری

- ۱) H_0 : بین استفاده از کارت‌های بانکی و افزایش میزان مبالغ انتقالی توسط خودپردازها رابطه وجود ندارد.
 H_1 : بین استفاده از کارت‌های بانکی و افزایش میزان مبالغ انتقالی توسط خودپردازها رابطه وجود دارد.

$$r_{x,y} = \frac{\sum xy}{N S_x S_y}$$

$$df = n - 2, df = 61 - 2 = 59$$

$$\begin{cases} \alpha = 0.05 \\ r(0.05, 59) = 0.252 \end{cases}$$

$$V = (r_{x,y})^2 \cdot (100) \longrightarrow V = (0.325) \cdot (100) = 10.56$$

$r_{cal} = 0.325 > r(0.05, 59) = 0.252$ پس اختلاف بین این دو نسبت قابل توجه و معنی دار می باشد و نمی توان این اختلاف را به تصادف نسبت داده و از آن صرف نظر نمود، و در نتیجه فرض H_0 با سطح معنی دار ۰.۰۵ مردود می باشد. فرض H_1 با احتمال ۰.۹۵ پذیرفته می شود و این بررسی با درجه اطمینان ۰.۹۵ نشان می دهد که بین استفاده از کارت های بانکی و افزایش تراکنش های انتقالی توسط ATM ها رابطه وجود دارد و بین میزان کارت های صادره و تراکنش های انتقالی توسط ATM ها رابطه مستقیم وجود دارد. با توجه به ضریب تعیین تنها ۱۰.۵۶٪ از کل واریانس کارت های بانکی ناشی از میزان مبالغ انتقالی توسط خودپردازها می باشد.

تحلیل شاخص سوم سودآوری

۱) H_0 : بین استفاده از کارت های بانکی و افزایش میزان مبالغ اصلاحیه رابطه وجود ندارد.
 ۲) H_1 : بین استفاده از کارت های بانکی و افزایش میزان مبالغ اصلاحیه رابطه وجود دارد.

$$r_{x,y} = \frac{\sum xy}{N S_x S_y}$$

$$df = n - 2, df = 61 - 2 = 59$$

$$\alpha = 0.05$$

$$r(0.05, 59) = 0.252$$

$$V = (r_{x,y})^2 \cdot (100) \longrightarrow V = (0.368)^2 \cdot (100) = 13.54$$

تحلیل شاخص چهارم سودآوری

- ۱) H_0 : بین استفاده از کارت‌های بانکی و افزایش تراکنشهای انتقالی توسط POS ها رابطه وجود ندارد.
- H_1 : بین استفاده از کارت‌های بانکی و افزایش تراکنشهای انتقالی توسط POS ها رابطه وجود دارد.

$$2) \left\{ \begin{array}{l} r_{x,y} = \frac{\sum xy}{N Sx.Sy} \\ df = n - 2 , df = 50 - 2 = 48 \end{array} \right.$$

$$3) \left\{ \begin{array}{l} \alpha=0.05 \\ r(0.05, 48) = 0.279 \end{array} \right.$$

$$V = (r_{x,y})^2 \cdot (100) \longrightarrow V = (0.611)^2 \cdot (100) = 37.33$$

$r_{cal} = 0.611 > r(0.05, 48) = 0.279$ پس اختلاف بین دو نسبت قابل توجه و معنی دار می باشد. نمی توان این اختلاف را به تصادف نسبت داده و از آن صرف نظر نمود، و در نتیجه فرض H_0 با سطح معنی دار 0.05 مردود، و فرض H_1 با درجه اطمینان 0.95 پذیرفته می شود و این بررسی با احتمال 0.95 نشان می دهد نشان می دهد که بین استفاده از کارت‌های بانکی و افزایش تراکنشهای انتقالی توسط POS ها رابطه وجود دارد و بین تراکنشهای انتقالی صورت گرفته توسط POS ها و میزان کارت‌های صادره رابطه مستقیم وجود دارد. با توجه به ضریب تعیین محاسبه شده تنها 37.33% از کل واریانس کارت‌های بانکی صادره ناشی از میزان مبالغ تراکنشهای انتقالی توسط POS ها می باشد. با توجه به اثبات هر چهار شاخص فرضیه اول، این بررسی با درجه اطمینان 0.95 نشان می دهد که استفاده از کارت‌های بانکی در سودآوری بانک موثر است. آنچه که فعلًا از نظر کارت‌های

صادره نقش بسزایی در سودآوری بانک دارد و بالاترین ضریب همیستگی را دارا می باشد مبالغ تراکنشهای صورت گرفته توسط دستگاههای پوز است.

آزمون فرضیه دوم

جدول توزیع فراوانی و درصد فراوانی اطلاعات جمع آوری شده از پرسش‌های مربوط به فرضیه(۲)

ردیف ردیف فرافرانی	نیاز نیاز نیاز		نیاز نیاز نیاز		نیاز نیاز نیاز		نیاز نیاز نیاز		نیاز نیاز نیاز		سوالات گزینه ها ۱۴۰
	ردیف ردیف فرافرانی	ردیف ردیف فرافرانی									
۱۷۱/۴	۲۵۷	۱۱۳	۱۴۴	٪۲۸/۶	۱۰۳	۶۶	۲۴	۱۳	استفاده از کارتهای بانکی تاچه میزان باعث کاهش حجم مسافرت‌های.....میشود؟	-	
٪۷۰/۸	۲۷۲	۱۲۲	۱۵۱	٪۲۴/۲	۸۷	۵۷	۲۳	۷	کاهش حجم مسافرت‌های درون شهری.....در افزایش رضایت شما موثر میباشد؟	-	
٪۷۴/۴	۲۶۸	۱۲۳	۱۴۰	٪۲۰/۶	۹۲	۴۷	۲۸	۱۷	استفاده از کارتهای بانکی تاچه میزان باعث کاهش زمان در صف....شما میشود؟	-	
٪۸۰	۲۸۸	۱۱۹	۱۶۹	٪۲۰	۷۲	۵۴	۱۵	۳	کاهش زمان انتظار تاچه اندازه در افزایش رضایت.....موتر میباشد؟	۴	
٪۶۲/۰	۲۲۵	۱۰۰	۱۲۰	٪۳۷/۵	۱۳۵	۶۹	۵۱	۱۵	استفاده از کارتهای بانکی تاچه اندازه باعث افزایش سرعت انتقال.....میشود؟	۵	
٪۶۸/۳	۲۶۲	۱۰۲	۱۴۴	٪۳۱/۷	۱۱۴	۹۳	۱۶	۵	افزایش سرعت انتقال وجوده شما.....در افزایش رضایت شما موثر می باشد؟	-	
٪۷۳/۱	۲۶۳	۱۲۹	۱۴۴	٪۳۶/۹	۹۷	۵۷	۳۷	۳	استفاده از کارتهای بانکی تاچه اندازه باعث افزایش دسترسی.....می شود؟	-	
٪۷۷/۹	۲۷۷	۱۱۸	۱۰۹	٪۲۳/۱	۸۳	۵۵	۲۰	۸	افزایش دسترسی شما به وجوده نقد در .....در افزایش رضایت شما موثر می باشد؟	-	
٪۵۸/۶	۲۱۱	۱۰۰	۱۰۸	٪۴۱/۴	۱۴۹	۶۸	۵۶	۲۵	به چه میزان از تنوع موجود در کارتهای بانکی استفاده می کنید؟	۶	
٪۷۵	۲۰۰	۱۱۶	۱۰۴	٪۲۵	۹۰	۶۳	۲۲	۵	استفاده از کارتهای متنوع تاچه اندازه در افزایش رضایت شما موثر می باشد؟	-	
٪۷۱/۷	۲۵۸	۱۱۶	۱۴۲	٪۲۸/۳	۱۰۲	۶۳	۲۹	۱۰	میانگین نسبتهای حاصل از نمونه		

نمره رضایت هر پاسخگو	
Chi-Square(a)	129.617
df	28
Asymp. Sig.	.000

تحلیل فرضیه دوم

۱) H_0 : استفاده از کارت‌های بانکی در افزایش رضایت مشتریان بانک موثر نیست.
 ۲) H_1 : استفاده از کارت‌های بانکی در افزایش رضایت مشتریان بانک موثر است.

$$N = 360$$

$$2) \left\{ \begin{array}{l} \chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \\ df = n - 1 , df = 29 - 1 = 28 \end{array} \right.$$

$$3) \left\{ \begin{array}{l} \alpha = 0.05 \\ \chi^2_{(0.05, 28)} = 41.337 \end{array} \right.$$

$$\chi^2_{cal} (=129.617) > \chi^2_{(0.05, 28)} (= 41.337) \quad 4) \text{ چون } (\chi^2_{cal} > \chi^2_{(0.05, 28)})$$

پس اختلاف بین دو نسبت قابل توجه و معنی دار می‌باشد. پس این اختلاف را نمی‌توان به تصادف نسبت داد و از آن صرف نظر نمود و در نتیجه فرض H_0 با سطح معنی دار 0.05 مردود و فرض H_1 با درجه اطمینان 0.95 پذیرفته می‌شود و این

بررسی با سطح اطمینان ۹۵٪ نشان می‌دهد که ۷۱/۶٪ مشتریان بانک استفاده از کارت‌های بانکی را در افزایش رضایت مشتریان بانک «زیاد و خیلی زیاد» عنوان کرده‌اند.

آزمون فرضیه سوم

جدول توزیع فراوانی و درصد فراوانی اطلاعات جمع‌آوری شده از پرسشهای مربوط به فرضیه(۳)

ردیف ردیف فرمایی	سوالات									ردیف ردیف فرمایی
	نیاز نیاز نیاز									
%۷۸/۱	۲۸۱	۱۲۰	۱۶۱	%۲۱/۹	۷۹	۵۸	۱۸	۳	استفاده از کارت‌های بانکی تاچه میزان باعث کاهش احتمال سرقت.....می شود؟	۲
%۷۸/۶	۲۸۳	۱۰۹	۱۷۴	%۲۱/۴	۷۷	۶۴	۱۱	۲	کاهش احتمال سرقت وجوده در افزایش راحساس امنیت شما موثر میباشد؟	۴
%۷۷/۸	۲۸۰	۱۲۴	۱۵۶	%۲۲/۲	۸۰	۵۵	۱۷	۸	استفاده از کارت‌های بانکی تاچه میزان باعث کاهش گم شدن وجوده نقده شما میشود؟	۴
%۸۰/۶	۲۹۰	۱۲۴	۱۶۶	%۱۹/۴	۷۰	۵۳	۱۵	۲	کاهش احتمال گم شدن وجوده چه اندازه در افزایش احساس امنیت..موثر می باشد؟	۶
%۷۰/۳	۲۵۳	۱۳۱	۱۲۲	%۲۹/۷	۱۰۷	۵۵	۳۶	۱۶	استفاده از کارت‌های بانکی تاچه اندازه باعث کاهش احتمال جعل.....می شود؟	۵
%۷۴/۲	۲۶۷	۱۰۶	۱۶۱	%۲۵/۸	۴۳	۷۱	۲۲	۰	کاهش احتمال جعل .....در افزایش احساس امنیت شما موثر می باشد؟	۶
%۵۵/۶	۲۰۰	۱۱۱	۸۵	%۶۴/۴	۱۶۰	۸۰	۵۷	۲۳	استفاده از کارت‌های بانکی تاچه اندازه باعث پاسخگویی در رسیدگی.....می شود؟	۶
%۷۲/۵	۲۶۱	۱۴۵	۱۱۶	%۲۷/۵	۹۹	۷۰	۲۱	۸	پاسخگویی کارکنان در رسیدگی....در افزایش احساس امنیت شما موثر می باشد؟	۶
%۷۰/۸	۲۵۵	۱۵۹	۹۶	%۲۹/۲	۱۰۵	۵۵	۳۳	۱۷	استفاده از کارت‌های بانکی تاچه اندازه باعث افزایش اعتبار .....به شما میشود؟	۶
%۷۸/۱	۲۸۱	۱۳۰	۱۵۱	%۲۱/۹	۷۹	۵۳	۱۶	۱۰	افزایش اعتبار خدمات ارائه شده .....در افزایش احساس امنیت شما موثر می باشد؟	۶
%۷۳/۶	۲۶۵	۱۲۶	۱۳۹	%۲۶/۴	۹۵	۶۱	۲۵	۹	میانگین نسبتهای حاصل از نمونه	

	نمره احساس امنیت هر پاسخگو
Chi-Square(a)	251.556
df	31
Asymp. Sig.	.000

تحلیل فرضیه سوم

۱) H_0 : استفاده از کارت‌های بانکی در افزایش احساس امنیت مشتریان بانک موثر نیست.
 H_1 : استفاده از کارت‌های بانکی در افزایش احساس امنیت مشتریان بانک موثر است.

$$N = 360$$

$$2) \quad \left\{ \begin{array}{l} \chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \\ df = n - 1, df = 32 - 1 = 31 \end{array} \right.$$

$$3) \quad \left\{ \begin{array}{l} \alpha = 0.05 \\ \chi^2_{(0.05, 31)} = 44.9715 \end{array} \right.$$

$$\chi^2_{cal} (=251.556) > \chi^2_{(0.05, 31)} (= 44.9715) \quad 4) \text{ چون}$$

پس اختلاف بین دو نسبت قابل توجه و معنی دار می‌باشد و نمی‌توان این اختلاف را به تصادف نسبت داده و از آن صرف نظر نمود. در نتیجه فرض H_0 با سطح معنی دار 0.05 مردود و فرض H_1 با درجه اطمینان 0.95 پذیرفته می‌شود.

در نتیجه این بررسی با احتمال ۰.۹۵ نشان می دهد که ۷۳/۷٪ مشتریان بانک استفاده از کارتهای بانکی را در افزایش احساس امنیت مشتریان بانک « زیاد و خیلی زیاد» عنوان کرده اند.

بررسی داده های مربوط به رضایت و احساس امنیت مشتریان در طیف لیکرت نشان می دهد که ۷۳/۷٪ مشتریان بانک استفاده از کارتهای بانکی را در افزایش احساس امنیت مشتریان بانک « زیاد و خیلی زیاد» عنوان کرده اند. ۷۱/۶٪ مشتریان بانک استفاده از کارتهای بانکی را در افزایش رضایت مشتریان بانک « زیاد و خیلی زیاد » عنوان کرده اند. به ترتیب ۸۰٪ مشتریان بانک تاثیر کاهش زمان انتظار و، ۷۵/۸٪ افزایش دسترسی به وجوده نقد در هر ساعت از شبانه روز و ۷۶/۹٪ افزایش حجم مسافرت های درون شهری را در افزایش رضایت مشتریان بانک « زیاد و خیلی زیاد» عنوان نموده اند. به ترتیب ۸۰/۶٪ مشتریان بانک تاثیر کاهش احتمال گم شدن، ۷۸/۶٪ کاهش احتمال سرقت و ۷۸/۱٪ افزایش در اعتبار خدمات ارائه شده در افزایش احساس امنیت مشتریان بانک را « زیاد و خیلی زیاد» عنوان نموده اند.

جدول (۶) وضعیت فرضیه ها

ردیف	فرضیه	نوع آزمون	سطح معنی داری	وضعیت فرضیه
۱	فرضیه (۱)	ضریب همبستگی	۰/۰۵	پذیرش
۲	فرضیه (۲)	آزمون کای دو	۰/۰۵	پذیرش
۳	فرضیه (۳)	آزمون کای دو	۰/۰۵	پذیرش

نگاهی بر یافته های جانبی پژوهش

با توجه به اطلاعات بدست آمده از ۳۶۰ پرسشنامه ۲۰ سوالی که در آن ۷ سوال نیز در قسمت مشخصات فردی پاسخگویان مطرح گردیده بود تا میزان آشنایی و سطح تحصیلات و تمایلات پاسخگویان مشخص گردد ملاحظه گردید که افراد دارای مدرک کارشناسی(لیسانس) با ۶۷/۵٪ و کارمندان با ۵۴/۷٪ بیشترین فراوانی را در استفاده از کارتهای بانکی را دارند. همچنین ۶۸/۹٪ از

پاسخگویان نوع کارت مورد استفاده را بدھکار اعلام نموده‌اند و ۶۴/۲٪ پاسخگویان اظهار داشته‌اند که کارت مورد استفاده آنان قابلیت استفاده در هر دو دستگاه خودپرداز و پایانه نقطه فروش را دارا می‌باشد. ۶۴/۲٪ نوع حساب مورد استفاده خود را قرض الحسن جاری عنوان کرده‌اند و ۶۱/۷٪ پاسخگویان نیز عنوان کرده‌اند که کارت مورد استفاده آنان قابلیت استفاده در خارج از استان را دارا می‌باشد. با توجه به اطلاعات بدست آمده مشاهده می‌شود که استفاده از کارتهای بانکی بیشتر توسط افراد تحصیل کرده و کارمند و نیز افراد شاغل به تحصیل جامعه مورد استفاده قرار می‌گیرد که ۵۴/۷٪ پاسخگویان اظهار نموده‌اند که از طریق دوستان و آشنایان با کارتهای بانکی آشنا شده‌اند که نشان می‌دهد بانک در جذب مشتری وفادار به موسسه موفق عمل نموده و از شهرت قابل ملاحظه‌ای در میان مشتریان برخوردار است.

نتیجه‌گیری کلی

استفاده از کارتهای بانکی در بهبود عملکرد بانک موثر است. اما لازم به یادآوری است که استفاده از کارتهای بانکی شرط لازم برای بهبود عملکرد است ولی شرط کافی به شمار نمی‌آید بدین معنا که ممکن است مشتریان در اثر استفاده از کارت‌های بانکی احساس رضایت و امنیت نمایند ولی به علت فقدان زیر ساختهای مخابراتی لازم و کافی و سازگار با تحولات بانکداری الکترونیکی و به روز نبودن روشها و فرآیندهای داخلی در بانکها که متناسب با بانکداری الکترونیکی، مهندسی دوباره نشده و عدم فرهنگ سازی و آموزش کارکنان و مشتریان بانکها برای پذیرش و به کارگیری روش‌های نوین در جهت هدفهای مشتری مدارانه بانک مجданه نکوشند و بانک موفق به جذب مشتری نشود. به همین علت نمی‌توان ادعا کرد که استفاده از کارتهای بانکی در تمام موارد باعث بهبود عملکرد در بانک می‌شود، ولی به جرات می‌توان ادعا نمود عدم استفاده از کارتهای بانکی در بانک

مشکل آفرین است، و از آنجاییکه اکثر علمای صاحب نظر در زمینه عملکرد معتقدند که فعالیتهای بهبود عملکرد در سطوح مختلف شرکتها و سازمانها و موسسات می‌باشد روشمند بوده و طبق برنامه خاصی صورت پذیرد بنابراین در ادامه راه کارها و پیشنهاداتی ارائه می‌شود. برای حرکت به سوی بانکداری الکترونیکی توجه به موارد زیر اجتناب ناپذیر است: تهیه زیر ساختهای مخباراتی شامل شبکه‌ها و خطوط ارتباطی این پرسرعت. تهیه قوانین و مقررات حقوقی مورد نیاز بانکداری الکترونیک و تجارت الکترونیک پیشنهاد می‌گردد که بانک برای کاستن از حجم مسافرتها درون شهری در جهت تجهیز زیر ساختهای مخباراتی و ایجاد خطوط پرسرعت گام بردارد.

مشتری مداری که امروزه یکی از سیاستهای فراگیر در عرصه امور اداری، تجاری و صنعتی به شمار می‌رود ایجاب می‌نماید که بانکها، با ارائه انواع کارتهای اعتباری و ایجاد نظامهای پرداخت از طریق اینترنت و تلفن همراه، زمینه رشد و توسعه کسب و کار الکترونیک را فراهم آورند. در همین ارتباط اگر دقت شود که ماهیت عملیات کسب و کار الکترونیک از لحاظ ارتباطات از راه دور و غیرمستقیم شبیه به عملیات بازارگانی بین الملل است آنگاه قبل تصور خواهد بود که طیف وسیعی از خدمات مالی و اعتباری همچون صدور ضمانت نامه‌ها بیمه نامه‌ها و سایر انواع واسطه‌گری‌های مالی توسط بانکها و موسسات اعتباری نه فقط برای معاملات بین الملل بلکه حتی در جهت انعقاد قراردادهای داخلی یک کشور قبل عرضه است و در صورت ارائه این خدمات بازاری که در آن کسب و کار الکترونیک برقرار است به سمت هر چه این من شدن پیش خواهد رفت در واقع مشتری مداری در بانکداری دیجیتالی نمونه‌ای از ابعاد رویکرد مردم سالاری الکترونیک به شمار می‌رود از این رو ایجاد وسائل و امکانات الکترونیکی لازم و به کارگیری سیستمهای انتقال الکترونیکی وجود باعث می‌شود که روابط بین موسسات و بانکها با مشتریان خود بهبود یابد. چون افزایش سرعت عمل و کاهش اشتباهات و هزینه

پایین تر سبب می شود که مشتریان ترغیب شوند که بیشتر با سازمانها و موسسات ارتباط برقرار نمایند که از سیستم‌های انتقال الکترونیکی وجود استفاده می کنند.

- افزایش سرعت انتقال وجوده و دسترسی به وجوده نقد در هر ساعت از شبانه روز جزء ویژگیهای برجسته سیستم‌های پرداخت الکترونیکی وجوده می باشد. که بدون انتقال الکترونیکی وجوده، تجارت الکترونیک به طور کامل تحقق و عینیت نمی‌یابد از این رو در راستای افزایش سرعت عملیات، بانکها و موسسات مالی می‌توانند از لحاظ فناوری و شیوه عمل با تجهیز کردن خود و شبكات شیوه‌های ارتباطی و تعاملات بین خود و مشتریان را دگرگون نموده و موجبات جذب هرچه بیشتر مشتری را فراهم آورند. چرا که ارتباط داشتن با مشتریان کنونی از جستجو برای یافتن مشتریان جدید آسانتر و سودمندتر است.

شناخت دیدگاهها و انتظارات مشتریان و عوامل تاثیرگذار بر بهبود عملکرد، به بانک کمک خواهد کرد که نحوه ارتباط با مشتری را مورد بازنگری قرار دهد و با توجه بیش از بیش به عملکرد و بهبود آن داشته باشد مشتریان به بانکی که دقیقاً به نیازها و انتظارات مشتری توجه دارند عکس العمل مناسب نشان می‌دهند و هر بانکی که بتواند اطلاعات بیشتری در مورد مشتریان خود داشته باشد و ساختار خود را بر آن مبنای شکل دهد، در صحنه رقابت برنده خواهد بود. بنابراین پیشنهاد می‌شود بانک با محور قرار دادن مشتری و ارزیابی شاخصهای رضایت مشتری و راههای بهبود و توسعه آن استفاده از ابزار الکترونیکی (مانند کارتهای بانکی) را به عنوان اصلی، مهم در سازمان در جهت ارائه خدمات به مشتریان در نظر بگیرد.

- الوانی ، م . ریاحی ، ب . (۱۳۸۲) سنجش کیفیت خدمات در بخش عمومی . انتشارات صنعتی ایران ، تهران ، چاپ اول ، جلد اول ، صفحات ۱۴ و ۳۷ .
- رسول اف ، جلال ، سیفی ، منصور؛ رشیدی، داریوش، (۱۳۸۳) . مجموعه خلاصه طرحهای تحقیقاتی بانک کشاورزی، انتشارات پژوهشکده اقتصادی تربیت مدرس، جلد اول ، چاپ اول ، صفحات ۱-۴ .
- سفیدگران ، ب . (۱۳۸۶) . «کارتهای جایگزین پول » اداره مطالعات و بازاریابی بانک رفاه [۱۳۸۶/۹/۲۰] > www.bankrefah.ir < . [Online]
- کردنایج ، ا. دلخواه ، ج . (۱۳۸۳) . مشتری مداری و الگوی اندازه گیری رضایت مشتریان (الگوی صنعت بانکداری) فصلنامه مدیریت توسعه (علمی ترویجی) شماره ۲۲ ، صفحات ۸۱-۹۹ .
- رمضانی ، خ . (۱۳۷۸) :«روشهای تحقیق در علوم رفتاری و علوم اجتماعی» ، تهران . انتشارات :
- ریوآر، زان ، (۱۳۶۹) . «تاریخ بانک و بانکداری» ، شیرین هشتودی ، تهران ، انتشارات سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی .
- طباطبائی راد، س. ر.(۱۳۷۹)، «بررسی علل عدم توسعه و کاربرد وسیع کارتهای اعتباری و بانکی در ایران» پایان نامه برای اخذ درجه کارشناسی ارشدمدیریت بازرگانی(گرایش مالی)دانشگاه تهران دانشکده مدیریت[Online].www.irandoc.ac.ir[۱۳۸۶/۱۲/۲۹].
- مجتبه‌ا، حسن زاده، ع. (۱۳۸۴) . «پول و بانکداری نهادهای مالی»، تهران، انتشارات پژوهشکده پولی و بانکی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول.
- Bahmanpour, Hamid. « The Economic Experience Of Financial Market In Iran And Its Prospects For Future ». For the award of Ph.D. Degree in Economics, University of Pune. {on line} .<www.irandoc.ac.ir> . {1387/2/25}.

- Deshpande , R ., Farley ,J .& Webster , F . (1993)" Corporate Culture , Customer Orientation , and Innovativeness in Japanese Firms : a Quadrat analysis " , Journal of marketing , Vol . 57.
- Ebrahimi – Aski, Nosrat. «Customer satisfaction in Islamic banking in Iran a case study of bank tejarat ». A master dissertation submitted in partial fulfillment of requirements for the award of the Master of Science from the UNIVERSITY OF LOUGHBOROUGH. {on line}.<www.irandoc.ac.ir>. {1387/2/25}.
- Haghghi, Masoud« . Study of Training Methods Adopted by Banking Industry With Reference To Pune Region ». For the Degree of Doctor of Philosophy (Ph.D.) University of Pune. November 2000 . {on line}.<www.irandoc.ac.ir> .{1387/2/25}.
- Mazloumian ، Amir Behdad« . Security in E- banking System in Cyprus ».degree at INTERCOLLEGE. Master of business Administration (MBA).Cyprus. {on line}. www.irandoc.ac.ir .{1387/2/25}.
- M. kolodinsky ، Jane. « The adoption of electronic banking technologies by us consumers ». USA: Emerald Group .{On line}. <www.emeraldinsght.com>. {1387/2/25}.
- Pikkarainen, T., Pikkarainen, K., Karjaluoto, H& . Pahnila, S.(2004) " Consumer acceptance of online banking: an extension of the technology acceptance model " {on line}.
- <www.emeraldinsight.com/researchregister>. {1387/2/25}